

Lale Gül
**ŽIVELA
BOM**

Prevedla Stana Anželj

Naslov izvirnika: Ik ga leven

© Lale Gül, 2021

Prvič izšlo leta 2021 pri Uitgeverij Prometheus v Amsterdamu.

© za izdajo v slovenščini Mladinska knjiga Založba, d. d., Ljubljana 2023

Sofinancira program
Evropske unije
Ustvarjalna Evropa

Izvedbo tega projekta je sofinancirala Evropska komisija.
Vsebina publikacije je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Za podporo pri izdaji knjige se zahvaljujemo Nizozemski fundaciji za literaturo.

Vse informacije o knjigah založbe Mladinska knjiga
najdete tudi na spletu:

 EMKA.SI

 Mladinska knjiga

 @mladinska_MK

 mladinskaknjiga

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.112.5-311.2

GÜL, Lale

Živela bom / Lale Gül ; [prevedla Stana Anželj]. - 1. izd. -
Ljubljana : Mladinska knjiga, 2023. - (Zbirka Kapučino)

Prevod dela: Ik ga leven

ISBN 978-961-01-6863-8

COBISS.SI-ID 140507395

Brez pisnega dovoljenja Založbe je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, hkrati s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki, v okviru določil Zakona o avtorski in sorodnih pravicah.

*Podobnosti z resničnimi osebami in dogodki niso naključne,
razen kadar bi porajale nevspečnosti.*

Za mojo že pokojno babico in za Defne

»Kako? Človek je samo božji spodrseljaj? Ali pa bog samo človeški spodrseljaj?«

– Friedrich Nietzsche
(prevedel Janko Moder, *Somrak malikov*)

»Hočem, da me beró.«

– Multatuli

»O nravnost, kaj delaš iz naših hčera! Siliš jih lagati in licemeriti. Ne smejo vedeti, kar vedó, ne čutiti, kar čuté, ne poželeti, kar poželé, ne biti to, kar so.«

– Multatuli

»Tega dekle ne počne. Tega dekle ne reče. Tega dekle ne sprašuje. Tako dekle ne govori ...«

– Multatuli

»To so običajni kolovozi vzgoje. In ko tako ubogo, povito dekletce veruje, se uklanja, uboga ... ko mora ves čas svojega ljubega razcveta popolnoma podrejena striči in rezati, dušiti in tlačiti svojo slo, duha in naravo ... ko, precej preobrnjena, pomečkana, popačena, ostane čisto pridna – temu nraavnost pravi pridna! – potem si lahko obeta, da ji bo ta ali oni fantalin tolikšno pridnost poplačal, s tem ko jo bo nastavil za varuhinjo svojega perila, za monopolen patenten stroj, ki bo proizvajal njegov častiti rod. Vredno se je potruditi!«

– Multatuli

»Poklicanost človeka je biti človek.«

– Multatuli

I

Ko bi šla s tokom, me to ne bi doletelo, ne bi postala izobčenka. Ampak danes, v zavedanju pojutrišnjega dne, se bom odločila lahkomiselno. Veliko stvari v življenju se zdi mikavnih, ko jih preigravamo v mislih, vendar je običajno boljše, da jih ne uresničimo. Enako velja za objavo te pisarije. Zato vam za popotnico dajem ta veleumni nasvet: raje molčite o vsem, kar bi nekega dne lahko obžalovali.

Vabim vas na svoje knjižno potovanje. V upanju, da bo moj kamenček sprožil plaz.

Ura je deset čez enajsto zvečer, vtaknem ključ v vrata babičinega stanovanja in ga obrnem. Kot ponavadi, kadar stopim v njen brlog, vame bušne znan, postan vonj, a ga po nekaj sekundah k sreči ne zaznavam več oziroma me ne moti več. Z neprijetnimi vonjavami je običajno tako. Kadar se na lepem znajdeš na zasmrajenem kraju – na srednješolskih in celo visokošolskih vecejih, v garderobi fitnesa Ladies Only v amsterdamski četrti Bos en Lommer, v Freekovi od cigaret in trave zakajeni sobi, v stanovanju mojih roditeljev, kadar mati cvre (v teh jazbinah v zahodnem predelu Amsterdamu nimamo nap) ali kadar nam za kurbanbajram dostavijo

krvavo ovco, ali kot že rečeno v babičinem stanovanju – se ti smrad sprva zdi nevzdržen, vendar se nanj kmalu privadiš – tako kot na večino stvari v življenju.

Takoj ko sem v svoji sobi, naglo odgrnem zavese in iz navade na stežaj odprem okno. Zadnjič sem po celem stanovanju razpostavila dišeče palčke, ampak namesto da bi se babičine neprijetne vonjave znebila, sem kiselkasti smrad samo zabelila z dišavo zelenega jabolka in otroškega pudra. Palčke najbrž nimajo učinka, ker vir trohnobe ostaja: babica. In saj veste, kaj pravijo: težav se je treba lotiti pri izvoru.

Halil, moj osemnajstletni mlajši brat, si ne more kaj, da se ne bi na vsakem obisku zljajnano pritožil: »Kako tukaj smrdi, stara, daj odpri okna!« Gladko ga preslišim. Kaj pa naj bi mu rekla? Vzrok pozna, in to je najina bolehnata babica, tudi v pasji vročini zahomotana v več plasti oblačil in vsak dan bolj debela. Njenega telesa se je polastilo špehovje in zdi se, da se bo v njem utopila, sploh kadar se skuša spraviti na noge. Trpi zaradi erozije kolen (nekaj v zvezi s kolenskimi vezmi, oče mi ni znal razložiti, njegova nizozemščina šepa, se pa on pogovarja z njenim zdravnikom, tako da podrobnosti ne poznam). Poleg tega ima poapnitev žil, astmo, sladkorno, parkinsona in Bog ve, kaj še vse. Posledično ne miga kaj dosti. Zdravnik je rekel, da je operacija nog možna samo v primeru, da izgubi vsaj trideset kilogramov, sicer bi bil poseg preveč tvegan. Žal iz te moke ne bo kruha. Od belih halj že leta in leta poslušamo, da se mora babica nujno znebiti maščobnih zalog, pa še zmeraj niso skopnele. Babici za lastno zdravje dol visi. Če bi bilo po njenem, bi umrla z danes na jutri. »Potem bi bila vsega rešena,« pravi.

Že dolgo je cinična in črnogleda, kolikor toliko jo razvedri samo basanje s hrano, polno sladkorja, in te zadnje trohice užitka ji nočem vzeti, zato jo na njeno prošnjo še naprej zalagam s presnetimi kukiji z marcipanom, jabolčno pito, osvežilnimi pijačami, smetanovim sladoledom in čipsom. Je nepismena in si ne more krajšati časa kot druge, pismene babice. Njena turščina je kmečka, niti en dan ni bila v šoli, zato ima siromašen besednjak in je precej zaplankana, tako da ne zmore slediti niti popularnim turškim tv-programom. Njena splošna razgledanost je tako borna, da po njenem obstajajo samo tri države na svetu: Amerika, Turčija in Nizozemska. Amerika zato, ker ji ljudje pogosto govorijo o tej pogubni deželi, geografskem utelešenju zla. Moderni svet je zanjo tako nov, da veliko stvari sploh ne zna poimenovati in mora nanje pokazati. Saj razumete, da se z njo ne morem resno pogovarjati, klepetava lahko samo o banalnostih. Zato jo med mojo odsotnostjo pogosto muči vznemirjajoč mir ali z drugimi besedami: dolgčas.

Z mojimi roditelji je skoraj ista pesem. Ko sta pri približno petindvajsetih letih (njuna datuma rojstva sta neznana) prišla na Nizozemsko, sta bila prav tako analfabeta. Čeprav sta potem to oviro deloma odpravila, ju na drugih področjih še zmeraj pesti ogromen zaostanek. Mogoče poznata malo več svetovnih držav in lahko spremljata aktualne dogodke, a novice in podobo sveta vsrkavata prek turških kanalov, kjer so vsa dejstva prikrojena in začinjena s kičem in propagando, da bi ustrezala reakcionarnemu, kolektivističnemu in ultrareligioznemu občinstvu. Ti mediji enostransko poročajo ne le o dogajanju na domačih, turških tleh, ampak tudi o

tem, kar se dogaja po svetu. Nedavno sem bila nekajkrat nehote izpostavljena njihovemu trobilu in sem slišala, da je nizozemski premier Rutte menda izjavil, da morajo Turki spokati iz Nizozemske, in še, da je nizozemski desničarski populist Wilders zatrdil, da bo to deželo napravil nemuslimansko. Glede na Wildersovo volilno parolo »Naj Nizozemska spet pripada Nizozemcem« (karkoli že to pomeni) in premierjeve besede, ki so letele na agitatorske mlade priseljence, moram snovalcem oddaje priznati, da v tem primeru niso brcnili čisto mimo, ampak domnevam, da bi bil učinek na gledalce ob korektnem citiranju in prevajanju bistveno drugačen. Oni pa so zmontirali bombastične zvočne učinke in posnetke besno grmečega Wildersa ter to ponavljali v nedogled, kot na tv-prodaji.

Spet drugič sem od turške televizije izvedela, da Nizozemska turške rejniške otroke po posebni politiki namešča pri homoseksualnih skrbnikih, zato da nagaja muslimanom. Zagretim poročevalcem sta se izpovedala biološka starša nekega Yunusa iz Haaga. »Midva sva jim rekla, da je to v navzkrižju z najino vero, a naju sploh niso jemali resno. To počnejo nalašč, zato ker smo muslimani!« Spet naslednjič sem izvedela, da je poslanka nizozemske socialistične stranke odkrita privrženka Kurdske delavske stranke, pa se ob to nihče ne obregne; še več, ti Nizozemci jo, gospo Karabulut, celo hvalijo in jo podpirajo v sovraštvu do Turčije, oni bi radi po načelu »deli in vladaj« tudi Turčijo spremenili v krizno žarišče in satelitsko državo, konec koncev ti perverzni belokožci in podrepaniki Amerike in Izraela po tem slovijo. Po istem narativu je redno posegal Kuzu, nizozemski politik turškega

rodu, ki je po turški televiziji od časa do časa oznanjal, da je Nizozemska do kraja rasistična, še več, fašistoidna, in taki niso samo navadni državljani, ampak tudi sodniki, policisti in v bistvu vse institucije. Da v primeru muslimanov ali ljudi drugačne polti celo kršijo ustavo. Poleg tega Kuzu ni nikoli pozabil omeniti imen turških politikov na Nizozemskem, ki so nasprotovali njemu ali njegovim idejam, tako da so se po predvajanju oddaje nadnje zgrnili črni oblaki in so se lahko za dopustom v Turčiji obrisali pod nosom.

Zadnje čase se pogosto govori o spreobrnitvi nekega desničarskega populista v islam, čemur muslimani pravimo »vrnitev«, saj verjamemo, da se vsakdo rodi kot musliman, potem pa staršem pobegne na kriva pota. Že drugi iz Wildersove desničarske stranke je doživel preobrazbo: iz notoričnega, robatega, priskutnega rasista in islamofoba se je prelevil v pobožnega muslimana. Nekoč general na prvi bojni črti proti muslimanom naperjenih rjavosrajčnikov na Nizozemskem, zdaj pa junak, ki ga verski fanatiki sprejemajo odprtih rok, saj potrjuje njihov sistem temeljnih vrednot. Muslimanska skupnost je spet enkrat ulovila veliko ribo, s katero se bo odslej neprestano kitila, novo maskoto, paradnega konjička. Religija je kot podjetje, nase bi rada priklenila velika imena; tako kot znane pevke za znamko osvežilne pijače potresavajo z joški, smo tudi mi dobili svojega kurbirja, *helper whiteyja*, ki ga bomo prostituirali v našem patriarhatu.

Verjetno lahko na turški televiziji najdemo resnejše informativne kanale, nimam pojma; moji roditelji so imeli vedno prižgan program za slaboumne. Spomnim se intervjuja s

preprostimi prebivalci Anatolije o tem, kaj menijo o napadu na uredništvo tednika *Charlie Hebdo*; na splošno so menili, da je dejanje nizkotno, terorizem je treba obsoditi, po drugi strani pa so govorili, da so ti tipi – kup neolikanih duhovitežev in tako imenovanih borcev za tako imenovano svobodo govora – sami prosili za to. Turški kmet zaradi njih ne bo nič slabše spal. »Vsak z malo zdrave pameti bi lahko pričakoval, da bo norčevanje iz osebnosti, ki je sveta za ljudi, izzvalo nasilje, zato ne razumem, zakaj so zdaj vsi tako presenečeni,« je povedal neki gospod. Pri zdravi kmečki pameti znanje in strokovnost skoraj vedno nasrkata. Toda kdo ve, mogoče je imel prav. Pri izbiri sovražnikov je okrog res nevarnih tipov boljše narediti ovinek.

Po vsakem napadu v imenu naše vere je samo vprašanje časa, kdaj bo moja skupnost dejanje ločila od motiva in potem izrazila ogorčenje nad vsesplošnim ogorčenjem.

Zanimivo bi bilo videti rezultate ankete med Turki, predvsem v tukajšnji diaspori, o našem stališču do karikaturistov kalibra *Hebdo*. Na srečo pravica do svobodnega izražanja ni isto kot pravica do javnega nastopanja.

Šala, ki se nam ne zdi smešna, nas neprijetno razgali. Malo stvari zareže globlje kot dobra poanta. Ljudi, ki se odvežejo moralne odgovornosti kritiziranja in provociranja vsega, kar ima moč, preziram iz dna duše.

Neverjetno, kako si mediji ljudi ovijajo okoli prsta. Včeraj so v lokalnih novicah objavili »Wilders obsojen zaradi vprašanja 'Hočete več ali manj Maročanov?'«, v turških medijih pa »Wilders kljub genocidnemu jeziku nekaznovan«. Ko

sem bila nazadnje izpostavljena temu radiotelevizijskemu šundru, so predvajali pogovore s Turki iz Nemčije, Francije in Nizozemske, ki so zdravstvene posege raje odšli opraviti v Turčijo. Verjeli so, da je turška oskrba kvalitetnejša. Pripovedovali so anekdote o svojcih in prijateljih, ki so jim zdravniki na Nizozemskem rekli, da je telesno vse bp, da bolečine in spremljajoče neprilike povzročata stres, v svoji rodni državi pa so potem izvedeli, da se v njih razraščata karcinomska tvorba in da so že izgubili ogromno časa. Tako je bilo tudi pri teti Kadriye, ki ima trenutno raka na jajčnikih v napredovalem stadiju.

Drugi intervjuvanci z mikrofonsko gobico pod nosom so izjavili, da bi jim bilo pri srcu prijetneje, če bi šli pod nož v svoji deželi, saj jih na Nizozemskem skrbijo rasizem, sovražstvo in ksenofobija, ki rastejo kot gobe po dežju in bržkone poganjajo tudi po prsnih koših njihovih zdravnikov. Srednjerazredno oblečena gospa je to ubesedila takole: »Ogromno ljudi voli desne populiste in čisto možno je, da je med njimi tudi moj zdravnik ali zdravnik mojih otrok. Ne morem mu slepo zaupati, zaupanje pa je pomembno.« Za grajenje mostov je zaupanje dejansko bistveno, a dozdeva se mi, da se že obstoječi, četudi majavi mostovi podirajo. Jarki se poglobljajo, sovražniki si kmalu ne bodo več gledali v oči, kaj šele da bi se pogovarjali.

Danes popoldne me je taista postaja seznanila s protesti skupine verskih gorečnežev v Ameriki proti splavu. Za morilce nerojenih otrok so zahtevali celo smrtno kazen. Spoznala sem, da sem tudi sama zagovornica smrtne kazni, a le za tiste, ki so ubili svojega notranjega otroka.

Babici smo odvzeli skrb za vsa gospodinjska opravila. Zdaj so na mojih plečih, čeravno je treba priznati, da zadnje čase več postori mati, saj mene skoraj ni doma, odkar žongliram z dvema službama, študijem in skrivno zvezo na precejšnje daljavo.

Količina zdravil, ki jih dnevno jemlje babica, se vohta iz vseh njenih por. V nobeno pomoč ni, da se sama nikoli ne spomni odpreti balkonskih vrat ali okna, zlasti če sem ves dan zdoma. Večkrat sem jo prosila, ji ukazala, jo celo rotala, naj brlog med mojo odsotnostjo prezračí. Dol ji visi. Naj se v rit kavsnemo. Babica je kot kupček nesreče, zdelana od preteklosti, že desetletja sita življenja in zato nezmožna normalno funkcionirati, človek ji res ne more zameriti. Prestala je veliko mizerije, pravi čudež je, da je kolesje življenja še ni zmlelo, bogovi so bili navsezadnje slepi za njeno usodo. Odraščala je v hudi revščini, kot sirota s hirajočim in nesposobnim očetom, pri dvanajstih je nato sledila dogovorjena poroka z bratrancem, pa večkratna posilstva in zlorabe v zakonu, družinsko nasilje brez primere, pri trinajstih materinstvo, partner, ki je vse premoženje zakockal in se izkazal za brutalno, nepredvidljivo barabo, ki so mu v pijanosti vedno znova popustili živci in je več njenih otrok umoril ali hudo zlorabil (tudi očeta), strica Bahattina pa je tolikokrat premlatil, da je končal kot invalid, nato pa se je po prihodu na Nizozemsko ločil od babice in je danes poročen s štirideset let mlajšo damico iz nekega turškega zakotja, ki jo je uspel zvabiti pred oltar z nizozemskim pasošem – torej cvenkom. Z njo ima pet otrok, najmlajši, tako se govori, je na svetu šele nekaj dni. Dedek jih ima že čez

sedemdeset, ampak očitno mu reproduktivni sistem deluje kot namazan.

Dedka še nikoli nisem videla. Razen če mi je mogoče nevede prekrizal pot, saj prav tako živi v Amsterdamu. Samo oče ima občasno stike z njim, preostali ga poznamo izključno iz zgodb, ob katerih ti zledeni kri v žilah. Babica še kdaj omeni Ayse in Atikè, hčerki, ki ju je njen mož kot dojenčici zadavil. Preveč sta se drli in se mu je utrgalo. Ko ga je babica v togoti kot še nikoli preklela in si ga drznila obsoditi, ji je po nogah zlil lonc vrelega mleka s štedilnika. In to je zgolj ena od bataljona anekdot, a se bom na tem mestu ustavila in vam druge dobrohotno prihranila.

Babica je bila v mladosti čedna, občudovalcev oziroma moških, ki so prosili za njeno roko, je bilo na pretek, a to je bilo brez pomena, saj jo je oče že ob rojstvu obljubil za ženo njenemu bratrancu. V tistih logih temu rečejo »prisega v zibki«. Starši določijo, da se bosta dva dojenčka – ponavadi iz sorodstva, ni ga čez domače – poročila, ko bosta godna. Telesno godna.

Ja, babico je življenje izučilo. Dolgotrajno trpljenje jo je ugonobilo. In dosledna apatija je radikalnejša od samomora. Življenje nam je izkazalo milost, ko nam je podarilo zmožnost ravnodušnosti. Babica ohranja varno razdaljo od vsakršne iskric navdušenja. Špara se na naš račun.

Največja nesreča pri vsem pa je, da je inkontinentna: kakat še lahko gre na vece, lula pa v plenico. In to se voha. Povsod. Ves dan. Stanovanje zaudarja in predvsem poleti je v njem nevezdržno. Stanovanji babice in mojih roditeljev sta stari in zelo majhni, komaj se lahko obrneš in si kar naprej

hodiš po nogah, zaradi česar življenje z babico ni nič kaj bolj udobno, a vse te pomanjkljivosti zbledijo ob prednosti, ki pa jo pri babici imam: do mene je nepopisno prijazna. Moja zaveznica je.

Obe stanovanji imata po dve spalnici, vse škripa in cvili, stene pa so papirnate, tako da ni razlike, ali serješ pri odprtih ali zaprtih vratih. Veliki sta po osemindeset kvadratnih metrov in imata blazno ugodno najemnino, zato živimo tukaj. Za samo 450 evrov, kar je za luknjo v Amsterdamu danes smešno poceni. Moji študijski kolegi plačujejo 700 evrov za garsonjero, za eno osebo. Ugodne stanarine ne dolgujemo posebni naklonjenosti stanovanjskega sklada in njihovi filantropiji, ampak temu, da tukaj živimo že več kot dvajset let. Če bi se odselili, bi našim naslednikom takoj nabili najemnino, saj oderuhi brez sramu zahtevajo 750 evrov za predpotopno škatlo v problematični soseski. Tudi če ji rečejo »soseska v razvoju« ali pa »trendovska soseska«. In govorim o najemninah socialnega sklada. O prostem trgu raje ne bom.

Naša soseska, Kolenkitbuurt, se je nekoč znašla v časopisu (lokalnem brezplačniku); uradno smo bili razglašeni za najslabšo sosesko na Nizozemskem, saj je bila odvisnost od socialne pomoči izjemna, tako izjemna kot pomanjkljivo jezikovno znanje, mladoletniško prestopništvo, vandalizem in pretežno katastrofalni šolski uspehi. Na fotografiji v članku je bila babica, ki je takrat še lahko hodila ven. Cela soseska je govorila o babici v časopisu, vsebino članka pa so gladko prezrli; najbrž ga večina ni znala prebrati.

2

Najhujše, kar lahko narediš materi, je kršitev nepisanih zakonov turških konservativcev, nad katerimi bedi kot angel varuh. Medtem ko se babica, po drugi strani, ne drži nobenih konvencij, in jaz v tem prav nič ne zaostajam za njo, zato sva, kljub občasnim iskram, ki se krešejo med nama, zelo tesno povezani; v prepirih se vedno potegne zame in razelektri ozračje, kolikor ga pač lahko. Kadar mi roditelji grozijo, strneva vrste. Enako se jaz potegnem zanjo. Babica tudi vpričo drugih ljudi preklinja ali kliče smrt, kar je v naši veri strahoten greh. Mati pravi, da mora človek trpljenje »dostojanstveno, potrpežljivo in obvladano« prenašati, ker je to »plemenito«. Vsakdo mora torej nositi svoj križ, le da brez križa. Ne smeš klicati smrti, Alah odloči, kdaj prideš na vrsto. Trpljenje je del preizkušnje in Božjega načrta. Zdaj mi je že jasno, da je odlika najboljših načrtov njihova načelna neizvedljivost.

»Alah bi rad videl, ali zmoreš prenašati trpljenje brez joka in stoka ter brez izgube neomajne vere vanj.« Ta koncept sem težko zapopadla že kot otrok. Mati mi je nekoč, ko so ji moja vprašanja postala prenaporna, odgovorila, da sem premlada, da bi doumela stvari, a z leti ni bilo nič bolje,

nasprotno. Nekoč mi je vse skupaj poskusila pojasniti s tole analogijo: »V šoli pišete teste, in čeprav bi vam učitelji lahko izdali vse odgovore, vam jih ne, pa če se nekateri učenci še tako mučijo, zato ker bi radi videli, ali bodo zmogli sami. Podobno je to naše življenje Alahova preizkušnja pod njegovim nadzorom.«

Preizkušnja je gotovo bila, mogoče bolj v smislu eksperimenta. Že kot otroku mi je bilo jasno, da je materina primerjava za lase privlečena, a sem instinktivno čutila, da se moram z njo sprijazniti.

Babica iz dna srca mrzi vse, kar je bogaboječe, čeprav tega ne pove na glas. Mati jo redno opominja, kdaj je čas za molitev, to se pravi petkrat dnevno, zato se presneto težko vsakič izmuzne. Babica se tudi ne gre ramazana. Zdaj ima veljavno opravičilo zaradi bolezni, a tudi prej sem zapazila, da je med postom skrivoma mlaskala in pijuckala. Da te njene bogokletnosti ne bi privrele iz brezna našega gorečniškega gospodinjstva, me je kot otroka podkupovala; državne pokojnine tako ali tako ni imela zapraviti za kaj, mati je že takrat skrbela za njeno prehrano in obleko (mati je dobra šivilja), zatorej je bila podkupnina na voljo.

Kadar se babica glasno pritožuje nad tegobami življenja, ji mati skozi stisnjene zobe odgovori, naj se s priprošnjami obrne k Bogu ali recitira naučena poglavja iz Korana, ker ji bo to gotovo pomagalo. Babica nato postane čukasta in ne reče nobene več, v njej pa brbota kot v vulkanu pred izbruhom. V njej se počasi kuha, dokler ji ne zavre, kot na primer zadnjič: »Kakšna oslarija,« je razdraženo odgovorila, ko jo je mati pozvala k molitvi. Družinska despotinja je začela

glasno moliti, naj Bog babici oprosti bogokletne besede, ki ji jih je prišepetal Belcebub, in opozorila grešnico, naj se pazi in uporniško srce brž napolni z bogaboječnostjo, sicer se bo morala v onstranstvu zagovarjati za srd, ki ga kliče nase. In glede na njeno šibko zdravje se ta trenutek nevarno bliža, torej je res nepremišljena. Starejši ko si, manj je minljivost zgolj teoretična.

Ko odložim torbo in zabrišem ključe na mizo, zagledam babico v dnevni sobi. V stanovanju buhti, termometer kaže sedemindvajset stopinj. Na sebi ima kot ponavadi dolgo rožasto obleko, čez pa pleteno jopo. In seveda na glavi belo ruto. Ne pomnim, kdaj sem jo nazadnje videla brez, zdi se zraščena z njo. Stare gospe je iz navade nikoli ne snamejo, razen pod tušem, čeprav doma rute ni treba nositi, tako so me učili v koranski šoli, na kateri sem se kot otrok in najstnica dodatno izobraževala vsak vikend.

V praksi je veliko stvari bolj vezanih na kulturo kot pa na to, kar je vgravirano v Sveti knjigi; doktrina, ki so mi jo vbijali v glavo, se začuda ne sklada z načinom življenja muslimanov v moji okolici, kar mi v najstniških letih nikakor ni šlo v račun. Danes vem, da sta hipokrizija in diskrepanca preprosto nepogrešljivi del pobožnega življenja. Verjamem, da obstaja veliko več muslimanov kot ljudi, ki iskreno verujejo v Alaha. Veliko več. Bolj verjeten je pobožen pogan kot pobožen musliman.

Recimo: denarni posli, ki vključujejo obresti, so neodpustljiv greh, pa vendar mnogi jemljejo hipoteko ali posojilo, tudi moji sorodniki, ki me v isti sapi opozarjajo na

kršenje nedotakljivih predpisov. Moji roditelji ne bi nikoli odobrvali, če bi domov pripeljala zgolj spreobrnjenega muslimana. Njihov argument se glasi: kdor za smolo prime, se osmoli. Bolje je biti iz istega testa. V čistem nauku prav tako ni prostora za pompozne hiper-hajp-hohštaplerske poroke, saj ta zagovarja preprostost zemeljskega obstoja in prepoveduje ekstravagantne izdatke za posvetni ništrc. Molitev petkrat dnevno je neodložljiva obveznost, a veliko muslimanov, predvsem moških, se tega ne drži.

Seveda se lahko vprašamo, kateri je *tisti pravi* Božji nauk, saj obstaja neskončno tolmačenj, nočem vas in sebe zdaj utrujati z njimi, a v tej knjigi imam v mislih *svoj* nauk, *naš* nauk, kakor sem se ga učila na koranski šoli združenja Millî Görüş, ki sem jo obiskovala od svojega šestega do sedemnajstega leta pod prisilo Pošasti, imenovane tudi mati; ona je utelešenje zla, tiranka tega gnezda, virus, za katerega ni zdravila, ženska, zvrhano polna sovraštva in zamere do mene, pobudnica vsega maltretiranja in vzrok moje tragedije. Po mojem bi moralo biti človekovo ime izpeljano iz njegovih dejanj.

Z luksuzom, denarjem ali visokim življenjskim standardom, se pravi s stvarmi, ki so v nauku ostro kritizirane ali blazno obrobne, se naš folk šopiri kot za stavo. Za praznovanja zmečejo celo premoženje, ženske so zasvojene s tele-novelami o prepovedanih ljubeznih na turških in arabskih kanalih (ti jih kupujejo od Turkov in prevedejo), mladina se oblači v najdražje znamke kljub piškavim plačam staršev in življenju v revnih četrtih. Na svojem edinem sprehodu po ulici s trgovinami P. C. Hooftstraat v Amsterdamu

sem videla polovico svoje soseske, čeprav se njihove družine, kolikor vem, komaj prebijejo skozi mesec. Na plačilne dni sem redno priča, kako si sodelavci, takoj ko prileti plača od našega polnjenja trgovinskih polic, naročijo bundo Canada Goose, torbico Louisa Vuittona, Guccijev pas, jakno Parajumpers ali čevlje Isabel Marant, Balenciage, Alexandra McQueena, čeprav potem nimajo več niti za malico. Mladina posluša drillrap bratov po barvi kože, ki pridigajo agresijo, promiskuiteto, kriminal in nihilizem. Pri rapanju to povežejo s ključnimi idejami verskega nauka, kar je sploh strupena mešanica, ki presega moje dožemanje, zlasti ker je po nauku glasba tako ali tako prepovedana. Tako kot sta dež in veter vsak zase vzdržna, v kombinaciji pa hudičevo zoprna, so privrženci nekakšnega gangsterskega islama, ki nauk združujejo s povzdigovanjem ulične kulture in kriminala, res poden od podna. Veliko jih sistematično obiskuje solarij, ker je bledičnost v naših socialnih sferah pod nivojem; rahlo porjavela koža je vrhunec imenitnosti. Celo punce z ruto, ki, vsaj v javnosti, skoraj ne pokažejo kože, se ne morejo upreti dražesti obljubljalajočim lučkam. Med nekaj obiski bogatunske veleblagovnice Bijenkorf mi je takoj padla v oči kopica žensk v rutah s pečeno poltjo. Vsi ti ljudje nekako ne sprevidijo, da naša vera, ki jo večina od njih omenja vsakih pet minut, ni združljiva s tako profano, materialno in plitvo hip hop kulturo. V tem so enaki katolikom, ki pridigajo ključne ideje reformirane Cerkve.

Tudi Halil se je šolal na koranski šoli. Domov je prinašal zgodbe o učiteljih, ki so te za pozabljeno domačo nalogo

ali zatikajoče žebranje na pamet naučenih besedil telesno kaznovali. Roditelja nista mogla prehvaliti tega pedagoškega pristopa, v pravi vzgoji se jima je telesno nasilje zdelo nepogrešljivo. »Samo tako se naučiš discipline. Kadar je človek svoboden, se izpridi, v svobodi se razpusti, Adamov sin« – v žargonu gorečnejšev je to človek – »potrebuje smernice in vodstvo, disciplina in strah sta nujni del civilizatoričnih prizadevanj. Kdor se boji, se krepi za boj. Kdor se ne boji, omlahne. Gospoda odloča, ljudstvo uboga, ignoriraj nakladanje Zahodnjakov o brezpogojnem sprejemanju svobode, avtonomije in brezsravnosti. Neukročena spontanost ogroža človekovo srečo ter s tem mir in harmonijo v družbi in družini. Strah je mati morale, treba se je naučiti zdržati,« je menila Pošast. Široka usta, ozka pamet. O materi lahko rečem marsikaj, ne morem pa ji očitati kakršnihkoli kognitivnih sposobnosti. Niti pomanjkanja nazorov. Nazori jo držijo pokonci, čeprav temeljijo na okornih in pritlehnih mislih. Hecno, kako prepričano trosi naokrog svoje globoke modrosti, kot bi bile neizpodbitna dejstva. Ampak ne pozabimo: prazne buče močno donijo.

Mene na srečo ni doletelo telesno kaznovanje, tako so disciplinirali samo fantovske razrede. Na koranski šoli, ki sem jo pred leti obiskovala, trenutno svetovnonazorsko kultivirajo tudi Defne, moja osemletno sestrico. Vsake toliko od pouka prinese kakšno zgodbico, ob kateri se sprašujem, ali bo sploh možno popraviti uničujoče posledice intelektualnega iznakaženja. In v njenem primeru je to še obsežnejše, saj je tudi njena običajna osnovna šola versko zaznamovana, ampak potem se spomnim sebe in ohranjam upanje.

Nadaljujte z branjem

Knjigo lahko kupite v spletni trgovini Mladinske knjige [Emka.si](https://www.emka.si),
v knjigarnah Mladinske knjige po vsej Sloveniji ali pa jo naročite
prek telefona 080 12 05.